

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 k. — kr.
Félévre . . . . . 5 " — "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 "
Egy hónapra . . . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **ISJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:
Nagy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többeszer
írdások alk. szerint jutányos aron vetetnek fel. Bélyeg-díjmin
den külön bejelölésért 30 kr.

Az oláh elnyomottak.

Az oláh liga el akarja hitetni a művelt világgal, hogy Magyarországon az oláhokat nyomják.

A brüsszeli interparlamentáris konferencia alkalmából egy röpirat jelent meg, mely tele van vádakkal.

Az oláh irredentik igyekeztek a konferencia elé vinni ügyüket, melynek alapját hiába keresnők Magyarországon; de kudarcot vallottak; tehát a türelmes papirosra bízták annak hirdetését, hogy ők el vannak nyomva magyar hazájukban.

Valóban csodálatos, hogy minden nemzet közül ép a magyart vádolják az idegen ajku polgárok forrongó elméi azzal, hogy elnyomja a nemzetiségeket, melyeket egy ezredéven át nemcsak békében hagyott, hanem számukra is kivívta és biztosította a közszabadságot, éppen akkor és éppen úgy, mint saját maga számára.

Ausztriában az alkotmányosságot veszélybe sodorta csupán az, hogy a csehek saját nyelvüket is használhassák némely esetekben.

Mi magyarok, bár a hórvátok (hogy csak egy példát említsünk) fegyveres kézzel küzdöttek ellenünk 1848—49-ben, azért mégis megszereztük számukra is a szabadságot s az alkotmányosságot, mihelyt kibírtuk e kincseket csikarni a birodalmi kényuralomtól.

Nyelvüket szabadon használhatják, sőt türjük hogy a mi nyelvünket Horvátországban üldözzék.

A középkorszázadaiban, mikor egész Európában az ököljog uralkodott, és mikor az egész világ természetesnek találta volna, hogy a magyar is használja az ököljogot, az idegen ajku nemzetiségeket békében hagyta, oly annyira, hogy egy ezredév után csak úgy megtarthatták nyelvüket, nemzetiségi jellegeiket, mintha nem is Magyarországon laktak volna.

El sem tudjuk képzelni itt Magyarországon, hogy miben áll az oláhok elnyomatása.

Nincs oly állam a világon, mely ne védekezne a feldarabolási hejlamok ellen és ne tagadná meg e vágyak megvalósítását, melyre nem elég az, hogy egy ezredéven át respektáltatott az idegen ajkuak nemzetisége.

Az önvédelem oly jog, melyet a természet adott s azért, mert az oláhoknak tetszett bevándorolni a mult századok viszonytárságai közt, ezért nem vihetik el magukkal a magyar föld egy részét, melyen ők, atyáik és atyáiknak atyái, menhelyét és megélhetést találtak.

A történelem bizonyítja, hogy azok az oláhok, kik e földön laktak a honfoglalás idejében, nem azonos törzsök többé azokkal, a kik közt ma az izgatás folyik.

De ha a történelem hazug lenne is,

még akkor is rég elévült jog lenne az, melyet a hódítás egy ezredév előtt eldöntött.

Ha a jogcimek visszamennének egy ezredévre, furcsa képe lenne Európának.

De bármiként legyen is ez, a mi pártunk szabadságot és egyenjoguságot akar az ország minden lakói közt.

A magyar állam magyar jellegéhez azonban nyulni nem engedne soha!

Mind e mellett a magyart nem vádolhatja senki elnyomási szándékkal. Vajjon nem követeli és tartja-e meg New-York amerikai angol jellegét, bár Berlin után, a legnagyobb és legnépesebb német város a világon? Jut-e eszébe a newyorki németeknek arról panaszkodni, hogy őket az Egyesült-Államok elnyomják?

Nálunk, ha van elégedetlenség az oláhok közt, ez a szegénységéből ered; de elnyomatást csak az izgatók képzelnek.

A szegénység igazi és sajnos tény, mely azonban nemcsak az oláh honpolgárok szomorú tulajdora.

Szegények vagyunk mind és a haladás ragyogó fényébe alig bírja eltakarni szegénységünk rongyait.

E szegénység oka abban rejlik főképp, hogy a közigazgatási téren, éppen a haladás és átalakulás korszakában, az egymást követő kormányok és többségek mindig idegen érdekeket

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

A kis komédiás leány.

Szép volt nagyon, de ez mellékes;
Jó volt a szíve ez a fő.
Kit egész lelkéből imádozt,
Kedvesse annak lett csak ő.
Selyem s arany meg nem igézte.
Sokan úgy vélték, hogy talány.
Szerelmét el nem adta pénzért
A kis komédiás leány.

Fehér ruhában, myrtusággal
Az esküvőre nem vivék.
Komédiás leánnyal illet
Ugyan ki merne tenni még?
Nem esküdött ő holtáiglan
Hűséget ifja oldalán
De mint az eb, hű volt urához
A kis komédiás leány.

Egy ifju volt az ideálja,
Halalmas, délczeg, szép alak;
Szívében, mint más ifjakéban,
Nem volt olyan sok a salak.
Vig kedvű volt, de büszke férfi,
Egy kissé költő is talán.
Hogy el tudott merengni ajkán
A kis komédiás leány!

Az ifjut ám megházasíták,
A mint szokták, a rokonok.
No hát meg ő is eszre tére
S nem volt túlságosan konok.
Asszonyt kapott, jó nevelésűt,
Ki szépen játszott zongorán.
Feledve lón, miképen illik,
A kis komédiás leány.

Az asszony a konvencziókat
Értette ám gyönyörűen,
Titokba szeretőket tartott
S hirdette, hogy szeret hüen.
Ki félig ismeré, úgy vélte:
Derék asszony, hű nő ez ám!
Pedig jobb volt szászorta nála
A kis komédiás leány.

A kis komédiás leánynak
Halálosan hű volt szíve.
Porát virágos temetőnek
Kopár sírhantja fűdi be.
A jó világ kaczag tovább is
És azt gondolja mindahány,
Hogy nem lett volna jó — hitvesnek
A kis komédiás leány.

Sebestyén diák.

Elhozták a gépet.

— A „Debreczeni” tárczája. —
Írta: **Krudy Gyula.**

Felénk néhány tanulságos mesedolog történt mostanában. Igy Dob Lujza regénykeje is valami szép. Persze néhol az emberek a szívével gondolkoznak, ilyenek imitt-amott merülnek föl csak az élet ösvényén. A szív dobban, dobban néha hevesebben a rendesen; kézzorítások, epedő gondolatok, mérhetetlen sóvárgás: ez az élet volna. Mások meg csak számolnak állandóan, a fejükben végtelen hosszúságu összegek jarnak, még a szívében is kivonnak, meg összeadnak: némelynek így telik mulik az élete. Dob Károly ilyen volt, Lujza mellette a szives mosolyu, bánatos asszony, Betti meg még csak apró lányka, gyümölcse frigyüknek. Mikor Dob Károly meghalt eljöttek a rokonok és barátok, kutatták keregéltek a szobákban, az adótárosné huga Dob Karolynak, gyanúsító pillantásokat vetett Lujzara, mert a számoló és törekvő Dob Károly után nem maradt semmi. De általán a számadást Kereszt „eszközölte”, mint ő ezt megjegyezte; Kereszt hive Dob Karolynak, benső barátja és Lujzának is jóakarója. Székés bajussza alatt epedőn mosolygott, amint az a gondolatnyi kis fehérség Lujza fekete ruhája és sima, felfésült haja közt nyakán megcsillant a betűző napsugárban.

szolgáltak magasabb politikai szempontokból.

Most e szempontoknak le kell tűnni a láthatáron, ha tönkre nem akarunk menni; és az anyagi téren ezentul igazán hazafias irányt kell az országnak követni.

Azért, hogy erre rászoríthassuk (annak idején) a többséget, ezért hagytunk fel most a hirhedt 16-ik szakasz elleni harccsal.

Ha sikerül az isten segítségével és törhetetlen elhatározásukkal nemzeties utra terelni a kormány közgazdasági politikáját, úgy hogy a jólét áldásai fognak áradni szerteszét szegény hazánkban, akkor nem lesznek elégedetlen oláhok; és az ábrándozó irredentek kiabálása az oláh nép közt úgy fog elhangzani, mint a pusztán a kiáltás.

Mind e mellett, a kormánynak kötelessége lenne gondoskodni arról, hogy az európai közvéleményt ne vezessék félre a tevékeny irredentek cikkezései, kik elhitetik a művelt világgal, hogy mi ebédre és vacsorára oláhokat eszünk.

A tény pedig az, hogy mi szabadságot és jólétet kívánunk az oláh népnek; és tudjuk, hogy mikor meg lesz a magyarnak teljes szabadsága és jóléte meg lesz az oláhnak is, csak legyen hü polgára annak a hazának, melybe bevándorolt, nem azért, hogy szétlépje, hanem azért, hogy megéljen, és békében éljen, mint a hogy békében él, kedves hazánk szent földén!

Kossuth Ferencz.

Kereszt sóvárogva harapta össze vékony ajkát forró hangon sugta az asszonynak:

— Ne féljen, Lujza, bizon bennem. Hisz tudja... No ugy-e? E sok gonosz, hiénaszívű nép, amelyik itt keresgél a fiókokban, úgy megy el, ahogy jött. Hiába hoztak el a zsakot. Mert én... No de még nem bizonyos semmi.

Kereszt úgy mondta ezt, mint egy szenvedélyes vallomást. Előrehajlott és szimpadias mozdulatot tett. A szeme lángolóan tapadt Lujzára és vörös foltok jelentkeztek a homlokán.

Lujza kedvetlenül legyintett a kezével. Elfordult s valamit gondolni akart... De csak szórakozottan nézett az ákácokra, amik buja zöldséggel koppantak meg a lendülő szelében az ablakon. Hirtelen valami forró lehetet érzett a nyakan. Szinte érezte, hogy libennek meg e sóhajtó forróságban hajának amaz apró fürtjei, melyek fűgén gondűrödtek kívánatos nyakan. Ez Kereszt, Kereszt Elek. Itt áll a háta mögött s perzseli sóvárgó pillantásával ruganyos bőrét. Szívenedélyes, mély pirosság futja be az arcát. Szinte érzi a szíve remegését. Talán meg kellene fordulni és elkergetni azt az embert. Takarodjon, takarodjon... De aztán egyedül maradna, mindenki nélkül. S mit csinálna szegény, elhagyott özvegy? Meleg sóhajtásokat hall, mintha messziről jönnének égé, lángbacsapó akkordok által a levegőn, szavak és vallomások... Szeliden megfordult. Kereszt Elek állt a háta mögött. Banatosan pillantott a férfira és gyorsan elkapta a tekintetét erről a tűzben piruló arcról.

— Nezzünk a számodasok után. A számodasok után nezzünk, mormogta halkán. Félrelépett. Kereszt szóltalanul figyelte.

— Lujza...

Az asszony zavartan integetett a kezével.

Színházunk tűzbiztonsága — új ülőhelyek.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, aug. 16.

Miután S t a h l Géza főmérnök 50.000 fős színház átalakítási tervet a ránk jövő színi évad megkezdéséig már sehogy sem vihető keresztül s gondoskodnia kell a városi hatóságnak, hogy a rendelkezése álló idő alatt is oly intézkedéseket leptsen életbe, melyek az adott körülmények között a létező mizériákon segíthetnek.

Ezek a színház tűzbiztonságának az eddiginél a mai állapot mellett is megóvása és a színházi ülőhelyeknek újakkal való kicserélése — legalább is a földszinten.

Hogy az eddigi tűzbiztonsági óvintézkedések nem voltak elezendőek, hogy azok nem merítették ki minden irányban a kötelességszerű gondosságot és körültekintést: azt a színházba járó közönség eddig is látta, tapasztalta, a szombati vegyes bizottsági ülésen felmerült indítványokból pedig meggyőződésünk ez irányban csak jobban megerősödött.

A színházakkal szemben kifejezni szükséges óvintézkedések szabályai — a tűzoltói őrség, vizsgálat vizkészet és egyéb tekintetben, szóval szorosan veti tűzrendészeti szempontból szigorúan betartatnak miálunk és e teren dicséretes buzgóságot fejt ki városi tűzoltóságunk s különösen P u b l i g Ernő alparancsnok, ki már 25 év óta őri Tháliánk tempomának épületét s felszerelését nála megszokott erélyvel és tapintattal. A felülvizsgálatok időszakonként és az erről szóló jelentések megnyugtatólag hangzanak.

De mindezen megnyugtatók mellett, ha véletlen tüzeset, vagy — ne tegyük fel a legrosszabbat — csak vaklárma is ütne ki előadás alatt, a közönség biztosan fejet vesztí s ilyenkor történnek a legváratlanabb szerencsétlenségek: elgázolások, agyonnyomások s több effele.

A színpadon levő játszó személyzet akuliszák, öltözők és sülyesztőkön keresztül a leghamarabb biztonságba jut; a földszinti pá-

holyok, támlásszékek és állóhelyek közönsége is hamar menekülhet, mert az oldalpályók nyílásai és főbejáratok, a zenekar megannyi kinálkozó menedék-utakul szolgálának, de legbajosabb helyzete van az emeleti pályók, zártszékek és karzatok közönségének. Ezeknek vagy az emeleti ablakokon, vagy a földszintre jutás által kell menekülni. Mindenik veszélyvel jár, vagy nyaktörő vállalat, vagy késedelemmel van egybekötve. Gondoskodni kell tehát jobb mego dásról.

S ez a mi színházunknál megvan, módot nyújt rá a főbejáró csarnok felett levő terem, melyről a sok ablaknyíláson át igen könnyen az erkélyre és a szabadba lehet jutni. Ennek a teremnek az eredeti rendeltetése tár-algo és étkező helyiség, mely céljától éveken át folytonosan elvonatott és hol balletpróbákra, hol igazgatói magánbutorok raktárául használták, előadás alatt azonban mindig zárva tartottak, pedig olyan nagy ajtaja van, mint egy kocsiszinnek.

Ez ajtó egyiké az utolsó előtti színi idény alatt legalább nyitva volt, mert a színházi bizottság elrendelte, hogy ott czukrázda legyen és rendszeresen fűtessék. Hogy az utolsó saion alatt miért száműzték onnan ismét a czukrázdat és étkezőt, miért záratta azt be ismét az igazgató és mit tartanak benne jelenleg, azt nem tudjuk; de akárhogyan van a dolog, azt a termet ki kell nyitni, s két kapuját előadások alatt mindig nyitva tartani.

Ezt követeli az emeleti pályók és zártszékek közönségének érdeke, biztonsága.

Es itt nem lehet semmi magánérdeknek, vagy egyéb téves felfogásnak helyet adni. Nem kérelemmel, de követeléssel áll itt szemben a városi hatóság, mely teljesítendő. Mert az a közönség egyenesen oda van utalva, mint azt a szombati adhoc bizottsági ülés is elismerte.

Ezenkívül a nagyobb átalakítás tervezeténél már most figyelembe ajánljuk a folyosók ablakainak megnagyobbítását könnyen kinyithatóságát, mert semmi által nincs igazolva, hogy egy fűthető tornácznak olyan cziganyputriba álló ablaknyílásai legyenek.

— Semmi, Semmi, mondta sebesen Elfordította a fejét, könnyedén sóhajtott. Istene ezt az embert el kellene küldeni innen, ott-hon felesége, négy gyermeke, negyven éve, de aztán egyedül maradna ám... Fel-alá sétált a szobában, a két karját összefonta hátán szorosán, hogy ne remegjen teste ide-gezen. Köhintett s nyugodt hangon kérte Eeket, hogy folytassák a számok összeadását.

Betti, a buba, egy apró pesztonka kezébe kapaszkodva lépegetett csöppen az ablakok alatt. (Ezt Elek rendezte így, elküldvén az anyás gyermeket sétalni.) Lujza gyorsan az ablakhoz lépett, s kinyújtotta gömbölyű szép kezét a cserepes virágok között es koppantott az üvegen.

— A gyermek bizonyosan éhes már... mormogta zavartan, kérve pillantva Keresztre Lesütötte a szemét és az asztalhoz lépett ahol vastagon kevert az írásos papíros.

— Tehát... Itt van Török Péter. Kávé, meg egyéb speceráj... Hatvannégy forintven krajczarral tartozunk ide. — Így szót, és kissé megrázta a fejét. (ekkor könnyedén libbentek homlokán barna fürtjei), hogy elülze az iménti gondolatokat.

II.

Mert, mint kegyed is valja, gyöngye nőcskék nagy számmal vannak a világon.

Nemelyik asszony csak álmodik, és rejtelmes szemét csodálkozva meresztí a világra, Álom, álom. Dobog a szíve, csak tralá, tralá, tralá, mosolyog, meg szeret, a karját fölemeli öléseire és mindig mintha a fülébe hegedülnek izgató, bizsergő melódiákat puffokképü tündérfiuk. Másik asszony meg elsápad, ha dobban a szíve. S ez is gyöngye, a gondolatái harmatosak, mint a napkeleti fehér virágok, amik titokzatosan pattannak föl a mély völgyekben locsogó vizek mentén. Megsorrva a szíve örült nagy vágyaktól, amik

forróvá teszik a levegőt, ha bétődül testébe. Ez Lujza. Hogy boldog volt-e ő, hordozván szíve mélyében csodás ábrándokat, Dob Károly mellett, ki számolt szívével is? Hat év mindössze ez, de itt van Betti, a buba, aki apró, mint egy fiatal, illatban lengő viráglevel s így gondolni kell a jövővel.

Kereszt Elek is veleményezi ezt, mondja is és rakosgatja az írásokat. — Semmi, semmi sincs, csak adósság, amit ki kellene fizetni, sőt egy gyanus ügy is. Istene nem lesz eből baj? — Lujza a szívére szoritja a tenyerét és felve, könnyöröve néz Keresztre.

— Újjon le, kérem, újjon ide Béliem s beszéljünk ezekről a dolgokról, szolt Elek előkelően. Hatraveti magát a diványon s hirtázza is testét a venhadt rugókon. Lám ezt Lujza nem merné meg tenni, sőt leint onnan Bettit is, ha játékos kedvében a szobában mászkál a buba. Mert a butor pénz és a rugók vének. De hogy mondhatna meg ilyesmit például Eleknek?

— Mert az az ügy... Ehallgat a férfi és felig lehunyt szemével kíváncsi figyelemmel vizsgálja a Lujza arcát. Tervek, édes, langoló szándékok forognak a fejében. s hosszan nézi a Lujza dalmos csipejét s kezének fehérsége epeztő végtelen.

Felé fordul és a karját fölfekteti hátul a pamlagra Fülledt némileg a hangja, a kort felől az ablakon madár csipogás és nyári illat száll be. Leng a fehér függöny.

— Mert lássa, Lujza... Emlékszik, mikor leány volt még, még kicsike 15 éves, egy ilyen délután volt egyszer. Csöndös, méla és mintha valahol messze a szemhatáron hullott volna az eső, és frissessége idáig jött...

Lujza összerézzen. Mi ez? A régi álmokról óhajt beszélni vele ma Elek. M-rengve hajítja hátra szép fejét. Csakugyan az a délután ilyen volt.

A kijáró tapétajóknak minden előadás bevégeztével leendő kikapcsolását is elrendelte a bizottság, melynek a fentieket is megvizsgálásra ajánljuk és megvagyunk győződve ismervé a tagok erélyességét, hogy a közönség követelményét párosítva saját akaratunkkal, érvényt is fognak szerezni a kivitelnek.

De míg e kérdésnél ha van is figyelembe ajánlani valók megnyugtatókra szolgálhat a bizottság jóakarata; azonban a másik kérdésben, melyet e sorok címülül írtunk, sajnállattal kell konstatálnunk, hogy az ad hoc bizottság olyan utra lépett, melyen sem nem követhetjük, sem az ő további haladását el nem nézhetjük.

Előterjesztvén ugyanis K o m l ó s s y Arthur főjegyző a beteg K o m l ó s s y Dezső utjának eredményét a színház új berendezése tárgyában, háromféle támlásszék mintát mutatott be: 1-et pluche buzzal deszka lappal és támlával és egyet fonott nád lappal s fényezett deszka támlával, s a bizottság a harmadik mellett nyilatkozott, és pedig nemcsak takarékosági szempontból, hanem egyéb okoktól és vezettette.

Nevezetesen B o c z k ó Samuel főkapitány hozott felely planzibilisnek látszó okot, mely aztán valószínűleg el is döntötte a kérdést, nevezetesen, hogy párnázott széken nehéz kibírni a melegt egész előadás alatt, a színházba azért lyukas szék szükséges.

Mi nem hisszük, hogy az ellen valaki a mi színházunkban panaszkodott volna, vagy akárhol a világon, — de az bizonyos, hogy ha Debrecze sz. kir. városa a saját állandó színházába kemény székeket állítana be: nevétségessé tenné magát a kugya uaz egéssz világalótt. Kérdjük, ha oly roppant melegt az a pluche-párna, vajjon miért van valamennyi újabb színházban a világnak bevezetve, ha annyira türelmetlen, miért vitték alig 16 esztendővel azelőtt a budapesti m. kir. operaháznak még a harmadik emeleti zárt-székeibe is fel, már pedig ott csak melegebb van, mint a debreczeni színház földszintjén?!

A kemény ülés nyári szinkörbe való és sehová más helyre. Aki ennek ellentmond, an-

nak azt nem elég szóval tennie, hanem kötelessége példákra is hivatkozni, a hol azok be is váltak s a közönség megvan velük elégedve. Ilyet pedig egyet sem hallottunk a bizottságtól.

A debreczeni színház árai oly magasak, hogy a közönség megkövetelheti a kényelmes ülést. Mert meg kell gondolnunk, hogy nem a férfiak a döntők e kérdésben, hanem a hölgyek! Tessék megszavaztatni a város hölgyeit, mire kívánnak ülni a színházban, deszkára, ruharontó nádra avagy pluchere? Az eredmény nem lehet kétséges. Ne tessék ezen az érven mosolyogni. A színházi támlásszékek kétharmadát hölgyek foglalják el mindenesetre, ők tehát a közönség, az ő akaratok a döntők. Talán ki-ki párnácskát fog magával hordani a színházba, hogy ne nyomja a szék?

S végre is oda térünk vissza, ahol elkezdjük: nem szégyelné a bizottság bevezetni Debreczen vendégét a saját színházába, ha ott csak nádszékekkel kedveskedhetünk neki?!

Mi meg vagyunk győződve, hogy a holnapi tanácsülés a ki álláspontunkat fogadja el.

Az ülésről szóló tudósításunk a következő:

R o n c s i k Lajos tanácsos elnöklete alatt tárgyalták a színház átalakításának kérdését s egyértelműleg azon véleményen voltak hogy a nagyszabású átalakítások, ha idővesznek igénybe! nem szabad figyelmen kívül hagyni a közönség panaszát s egyelőre a legsürgösebb kérdést, a támlásszékek a páholylók kicserélését, az előcsarnok rendezését s apróbb, könnyen megoldható tűzbiztonsági intézkedéseket kell végrehajtani.

K o m l ó s s y Arthur a betegnek K o m l ó s s y Dezső propositiót terjesztette elő s kifejtette, hogy a támlásszékek ujjakkal való felcserélése a most bekövetkező szezon előtt megvalósítható. A hír s Thonet cég háromféle támlásszékjét mutatja be a bizottságnak s hangsúlyozta, hogy azok közül bármelyiket is fogadná el is a bizottság s annak javaslata alapján a városi tanács, vállalkozó cég azokat 40 nap alatt beállíthatná

a nézőtérre. Mig egyrészt így megszűnnének a lomtárba való támlásszékekkel tapasztalt s folyton ismétlődő mizériák, másrészt az új székek nem egy szezonra, de hosszú időre segítenének a Debreczenhez nem méltó állapotokon s a színház küszöbén levő átalakítása esetére a támlásszékek kérdését elfogadhatólag oldanák meg. Az átalakításnál ezek a székek továbbra és hosszú időre használhatók lesznek.

M á r k Endre ismervé a kérdéses állapotokat, hozzájárul a Komlóssy Arthur által előterjesztett indítványhoz; hozzájárul különösen azért, mert a támlásszékek felújítását ma már halogatni nem lehet, mert az a szezon elejére elkészülhet s mert végül az új berendezés a színház nagyobb szerű átalakításánál teljesen felhasználható s az új keretbe akkor is máltóan beilleszthető lesz.

B o c z k ó Samuel is úgy találja, hogy a most bekövetkező szezonra a legsürgösebb feladat a támlás és a páholylók székek kicserélése. Azokat erősen megviselte az idő, rozoga állapotban vannak, nemhogy kényelmesek lennének, de sőt alkalmatlanok, fásaszók. Ha a javításokat mondaná ki a bizottság, belátja, hogy olcsóbbba kerülne; de ma már arra is alig volna elegendő idő, mivel a székekhez szükséges plüszöt hasonló minőségben nem gyártják s azt újra kellene szövötni.

A bizottság tagjai a támlásszékek sürgős kicserélését óhajtanak tartják s így a felett indult meg a véleménycsere, hogy a három minta közül melyik volt hát a legalkalmasabb. Az egyik plüsz ülés és támlánnyal, a harmadik pedig sima pulitirozott támlánnyal és nádfonású ülésel bir. Mind a három minta hajlított fából készült s ruganyos, felcsapó ülésel bir.

A bizottság tagjainak többsége a harmadik minta szerint javasolja a támlásszékek kicserélését. Azt óhajlják, hogy a 186. támlásszékek hajlított fából, lazított támlánnyal s nádfonású ülésel birjon. Ezek a legolcsóbb ülések s bár elég csinosak, darabonként 9 frt 25 krba kerülnek.

A bizottsági ülésen különben K o m l ó s s y Arthur indítványára még két életre

— Nos? Volt egyszer egy... És maga akkor házasodott. Hogy mondta, hogy miként lépünk majd az oltár elé. Egyszer megmutatta a menyasszonyát. Nevettem, úgy hogy fájt — akkor — halk kacagással végzett Lujza.

A férfi sebesen lehuntya a szemét, valami kedvetlen ránc támadt a homlokán. Eh, ostobaság. Ez emlékeképen nem kedvesek Lujzának. Gyorsan mondja:

— Igen, igen... körülbelül kétezer forint az adósság, ami Károly után maradt. És ez az ügy is nyugtalanít. Gondolja, nem lesz ebből baj? mondja, és szórakozottan néz a Lujza fejére, dus fekete hajába mélyed a szemével.

— Hogy én gondolom-e? mormogja az asszony ijedt csodálkozással. — Hisz én nem ismerem azt az ügyet. Maga tudja tán. Elek...

A férfi szórakozottan mosolyog:

— Persze, persze...

Lefelé fordítja a tekintetét és odanéz arra a kicsi topánra, aminek hegye illedelmesen kacsint ki a Lujza fekete szoknyája alól. Mily apró, gömbölyű láb ez! Ott függ a Kereszt Elek tekintete, Lujza leányosan elpirul s elrejtí a cipőjét a szoknya fodrai között Elek gyorsan fölnevez:

— Ah igen. Az az ügy... No az semmi. Épen semmi. De tudja, az emberek rosszszak és mindenfélét fognak majd gondolni, talán beszélni is. De nem itt vagyok-e én?... Emlékszik, mikor mondtam, hogy szeretem? Gondolja, el lehet az ilyesmit feledni? És mily szép maga most! Rózsa, Lujza, szép; szép...]

Lágy, suttogó a hangja és merészen nyúl az asszony keze után. Lujza önfelédten billenti hátra fejét! — Sebesen összeszorítja hosszupillájú szemét. Nem, nem, nem akar gondol-

kozni. Ha im elkergeti, egyedül marad... Aztán meg régen szerette ám. Dema is vajon? Hisz Elek egész nekivenült, családós kövéredő ember...

A férfi ajkáról pereg a szó. Könyörgő, puha a hangja, de mintha olykor olykor felcsattanna benne valami örületesen diadalmas öröm.

— Szerettem. És a délután, amelyik a maihoz hasonlít? Ilyen félhomály támadt később így ültünk, is. Hogy mit beszélünk, lehetne-e azt újból elmondani?... És tudná-e átkulcsolni a nyakam karjával és megköszölni is — úgy? már ugye nem megy férjhez? Minek? Itt vagyok én, szeretem hallja szeretem ma is...

Elfulladtan hallgatott. Félénk, habozó hangon tette hozzá:

— Aztán az ügyeket mind rendbe hozom. Maga itt marad a házban és minden minden meglesz... Hisz tudja, mily bolond gazdag vagyok... Csak úgy él, mint eddig és szeretni fogjuk egymást.

Lujza tágranyított szemmel meredt a férfira. Csak csodálkozott; vagy haragudni kellene? Oly nyugodtnak és szomorúnak látta magát, hogy szólni sem tudott volna valamit.

Elek közelebb simul hozzá lágyan esőkolja a kezét.

— És szeret maga is, Tudom. Tudom ne szőljön! tatom a pillantásából, révedező mosolyából... Szeret.

Lujza hátrahajítja fejét a pamlag háttára. Szeret, szeretem? miért? Ez a gondolat járt csöndes szárnyalással a fejében, mint egy andalgó pillangó a virágoságyak fölött röpköd. Aztán mily forró a férfi keze. Szinte éget a szoritása. Most a haját simogatja ott lüktet minden szenvedélye az ujjahagyében és ez érintésére édes fájdalom nyílal kövérkes

nyakába. Bágyadt és álmos, ime a férfi már megüli... Hogy jön ajakából a forró lehelet arcába. Lujza mélyen sohajtott és előrehajlott ringó derekával a férfi ölelő karja elé.

Az ajtó koppant és az apró pesztonka dugta be lenszöke, nevető fejét.

— Elhozták a gépet, tekintetes asszony, mondá gyerekes örömmel.

Az asszony bágyadtan mormogta:

— Igaz, a varrógépet...

Faradt, lompos mozdulattal állott föl.

Kiegyenesedett hirtelen aztán és hűvösen mondta a férfinak:

— Vettem egy varrógépet. Tíz forint részletfizetésre. Ez lesz a kenyér.

Frissen és könnyedén lépett előre. Kereszt Elek lángbaborult arccal nézett feléje. Rekedtes, kétségbeesett hangon kiáltott utána:

— Lujza, hisz ez örülség... Mikor itt vagyok én...

Az asszony szeliden nézett vissza:

— Hagyjuk ezt, hagyjuk ezt...

Kilépett az ajtón. Egy bokor ámuló gyerekek között ott állott a vadonatúj varrógép.

Most emelték le a szekerről Betti, a buba kacagva simogatta apró ujjacskáival a fényes kereket. Az udvar végéről a sánta mézeskalacsosné irigykedve nézett, állva az ajtóban.

Még néhány asszony jött az udvar fenekéről, hegyeskönyökű, szegény nép s mind a gépet csodálta. Lujza merengve simogatta a gép fényezett deszkáját kövérkes ujaival, meglengette a kicsi fényes kereket is. Kereszt Elek a nyitott ajtóban állott, családottan, gunyosán nézte az asszonyt.

Már leszállt jóformán az alkonyat, eső is szemelt, ama régi délutánra nem lehet több emlékezni már.

való javaslatot fogadtak el. Az egyik az előcsarnok sima és télen csuszós talapzatának gummiszőnyeggel való beépítése, melylyel a télen is több ízben ismétlődött balesetek kikerülhetők lesznek; a másik pedig, hogy az első emeleti negyteremnek a páholy folyosóra nyíló ajtajai előadások alatt nyitva tartassanak. Ez tűzrendészeti szempontból érdemel figyelmet, mert veszély esetén a közönség egy része a nagy termen keresztül ott gyorsabban ér az erkélyre, a szabad levegőre.

A bizottsági ülés, a mely rövid tanácskozás alatt ilyen jelentős dolgokat intézett el, ezzel véget ért.

K. Gy.

Elektra előadás görög színpadon.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Nagyvárad, 1897. aug. 15.

Az egész ország művelt közönségének általános érdeklődése közt folyt le Magyarországon először Elektra színdarab a görög hagyományok szerint felépített korhű színpadon.

Beteljesedett hát a nagy tragika régi óhaja, ha en egyszer eljátszhatnám Elektrát Isten szabad ege alatt! — Eljátszotta istenileg minden egyes részletében gyönyörűen kidolgozva folytonos tetszés, zaj és taps által kísérvé.

Jászay Mari a nagy művész ma aratta sikerének legnagyobbikát Isten szabad ege alatt és megérdemelt az extázisba jött művelt nagy közönség tetszés nyilvánításait és tomboló jeleit az elragadtatásnak.

Az országos művészet ezen eseményéről tudósítók a következőket írja:

Az érkező vendégek fogadtatása.

A nyílt színpad előadandó Elektra előadásra az általános az országos érdeklődést mi sem bizonyítja jobban mint hazánk minden részéből összesereglett művelt közönség. A vidéki és az országos hírlapírók szövetségének tagjai majdnem minden városból küldtek képviselőket.

Hírlapírók jelen voltak:

Magyar Újság Hervay Frigyes, Fővárosi Lapok Peterdy Sándor, Szegedi Híradó Szmelényi Sándor, Bpesti Napló Abrányi Emil.

Debreczenből jelen voltak:

Aczel Béla a Debr. Hírlap, Droumár N. a Debr. ellenőr, Kornhäuser Antal a Debr. tudósítói. Ott láttunk igen sok előkelő debreczeni családot is, kik az Elektra előadásra randultak at. A vidéki hírlapírók szövetségének N. varadi tagjai, kik az egész színelőadást rendezték, szombat egész nap a vendégek fogadtatásával és az érkező kollegák legjobb ellátásával foglalkoztak. Folytonosan száguldó fiakkerek tarkíták a mindeandapi kepet.

A görög színpad.

Az eszmét megvalósította tehát a genialis műépítész ifj. Rimanóczy Kálmán által korhűen a régi a régi hagyományok szerint készített színpad, egy remekműve az emberi ész alkotásának. Azok a szakemberek kik ezt a megtekintették a legnagyobb meglepéssel nyilatkoztak. E tekintetben örvendetes, hogy a legkompetensebb ítélek Jászay Mari, és Mihályfy Karoly a nemzeti színház tagjai tetszését is a legnagyobb mértékben megnyerte.

Midőn nagy tragikánk Jászay Mari a színpadot először megtekintette elragadtattással mondta, hogy ez a színpad méltó kelete lesz azon előadásnak, melyben minden tudásával és minden erőszével igyekezni fog az igazi Elektrát eljátszani, és ez sikerült is neki.

A színpad a Rhédey kert legszebb helyén lett felállítva, gyönyörű tisztáson, melyet szép magas nyárfák és a Rhédey kert árnyékos fái környeznek jobbra a lövöldetől.

Az az impozáns színpad a néző térnél egy méterrel magasabb színvonal czölöpzetre lett építve. Elöl két oldalt négy hatalmas Korinthiai oszloppal, mely mögött ugyan annyi görög oszlopok állottak.

Ez oszlopok teljesen antikszerűek, középen az Elektra ház az egyedüli a mi nem eredeti, amennyiben azt Leszkay András kölcsönözte. Az egy méter magasság a Korinthiai oszlopknál négy lépcsővel magasabb és ennél egy lépcsővel magasabban áll maga az Elektra háza.

Az eljátszott színdarab minden részlete a magosan fekvő színpadnál fogva a tér legtávolabbi részéről is attekinthető volt.

A két oldalt álló Korinthiai oszlopok mellett előtérben igen emelte a néző előtti kép hangulitát az Apolló és Sofocles szobra. Két zldalt a körhűség e tekintetéből gyönyörűen utánzótt kőfalak voltak, melynek tetején négy áldozati tűz égett. Az előtérben álló oszlopok valóágos remekei voltak a művészetnek. Az egész színpad gyönyörűen volt bokrok és növények által kiegészítve. Igazán Isteni látvány volt Korinthiai oszlopaival e színpad, megdobant a szív és a képzelt ember elme szinte megelevedni látta maga előtt a görög Mithologia történelmi alakjait és Elektra korát. — Tegnap 14-én a felépített színpadon a főpróbát is megtartották, mely megtartott próba biztosította a jelenlévőket nemcsak a sikerről, hanem beígázta, hogy mily kitűnő az eszme az eredeti szabad ég alatt előadni a mult történetét.

Az érdeklődés.

Az előadás iránti érdeklődés óriási volt. Nagyvárad intelligens közönsége már napokkal előbb elkapkodta a jegyeket. Csakis álló helyre lehetett még jegyeket kapni és az is a legelőkelőbb közönséggel volt telve. A Nagyváradon megjelent összes hírlapok a lehető legnagyobb kelendőségnek örvendtek, és a közönség mohón olvasta a lefolyandó ünnepély részleteinek leírását. Igazán dicsérendő Nagyvárad művelt közönsége ez óriási érdeklődésért, melylyel csak azt bizonyította, hogy a szépséjéért Nagyvárad közönsége lelkesedni tud. — Tegnap és ma Elektra lázza fogta el a közönséget és tartotta izgatottságban még az előadás után soká.

Az előadás.

Pontban félégyszer kezdődött meg az előadás. Ugy látszik, az isteni is kedveli a v. h. sz. nagyváradai bizottságot, mert a legpompásabb nyári nappal kedvezett. Itten voltak Nagyvárad összes előkelőségei: polgármester, dr. Buljovszky József, Mezei Mihály közjegyző, des Echerolles Kruspi család, Pokorny altábornagy, a fővárosi és vidéki sajtó képviselői és gyönyörű szép hölgyközönség. Valami isteni látvány volt a tarkán nyüzsgő csoportja e szép közönségnek háttérben a görög színpaddal és a Körös körül a fak galyaira felmászó kiváncsiak közönségével. A színpad mögé elhelyezett zenekar félégyszer kezdte el nagy csendben játékát, megkezdve az előadást.

Rekkenő melegben ember ember hátán türe és leste izgatottan de mégis a legnagyobb csendben a közönség a darab minden mozzanatát.

Es ha Sofokles két ezer év előtti sírjából feltámadna és látta volna a mai előadást és látta a magyar közönséget lelkesedni a görög tragédia minden mozzanatán, és látta az isteni ihlettel megszállott tragikát zokogni a a hamv vödör felett siratva Orestes a bosszuálló testvér halálát és látta a vad öröm kitöréseit, a szemekből kicsillanó reményt a hír hallatára, hogy Orestes él. És látta a vis-zafojtott lélekzettel hallgató közönség meghatottágot melylyel vele érez — a gyászos hamv vedernél és vel örül a bosszun az igazság megbosszulásán nyugodtan terne pihenőre sírjába, mert van egy tragika egy művész ki az életben úgy eljátsza az ő remek műveit, mint azt ő lelki szemei előtt kigondola. Jászay Mari játszott és nagy az ő művészete, ott játszott a százados jegenyék arányában szabad ég alatt és magával ragadta ezreit a közönségné és művészetének cyauiánt tart a szemekben felcsillanó könyei bizonyították, hogy Elektra az igazi Elektra csak Jászay lehet.

Vele érzett a nagy fájdalomban, vele az anya ellen, kifakadásában az üdötetés keserveiben, de vele a szilaj örömben is.

Es a nagy téren a szabad ég alatt ott ezeryni tömegben, a légy zugás meghallható volt, mert csendesek voltak az ajkak a lélekzések és a szemek csak egy pontra szegződtek érdeklődve az Elektra nagy személyesítőjére. De midőn az óriási sikerről és a bámulatos eredményről beszámolunk a tragédia többi személyesítőjéről is elismeréssel kell megemlékeznünk Mihályfy a legtökéletesebb Orestes mutatta be ugy szintén Keszler nevelője Bácsné Klytemnestriája Paula y né Adorján Berta Somló E. mykenei nő-i, Békéfi Piladese a lehető legjobbak voltak.

Az összes szereplők a lehető legjobban felelték meg feladataiknak és az általános tetszés kivívásában nekik is nagy részük volt. Az előadás jelentékenyebb mozzanatánál felhangzott az elismerő taps.

Az előadás bevezetével a közönség mintha varázslat alatt lett volna az elhangzott végszavak után is folyton ott ült helyén míg e végre frenetikus taps viharban nyilvánította elragadtatását, folyton kihíva és éljenezve tapsolta a nagy művésznőt.

Az előadás végeztével nem szlott szét a közönség, de megvárta míg a művész átöltözik. — Óriási eljenzésben tört ki kocsiba szálltakor és kíserte végig a városban a lovakat kifogva folyton éljenezve vitte haza diadalmenetben a nagy művésznőt a hírlapírók. A tömeg folyton növekedett és egy pár percig megakadályozta a közlekedést a kis hidon. A fő-utcán diadalmenetben végig vonuló művésznőt az ablakok és utcák közönsége kendőt lobogtat az éljenzették, míg végre lakására ért az átöltözött meg lehetőségen kifaradt művész, hogy kissé pihenve készüljön a tisztelőire rendezett banketre.

Táviratok.

Az orleáni herceg és turini gróf párbaja.

Budapest aug. 14. (A „Debr.” ered. táv.)

Az orleáni herceg és a turini gróf párbaja tegnap reggel csakugyan megtörtént. A párbajt törökkel vívták, öt összecsapással. Az első összecsapásnál az orleáni herceget mellén szúrás érte, de nem hatolt keresztül a sejtöszöveten. A második összecsapásnál a felek oly közel jutottak egymáshoz, hogy széjjel kellett őket választani. A harmadiknál a turini gróf keppott jobb kezén könnyű sebet, a negyediknél a herceg tőre elhajlott. Az ötödik összecsapásnál egészen egymás mellé kerültek a felek s mielőtt a segédök szétválaszhatták volna őket, a grófnak egy posztiszurása a herceg jobb alsó testét érte, mire a párbajt megszüntették. A herceg sebének bekötözése után a herceg kezét nyújtotta a grófnak e szavakkal: Engedje meg uram, hogy kezét megszoríthassam! A gróf elfogadva a nyújtott kezét,

Budapest, aug. 16. (A „Debr.” ered. táv.)

Párisból jelentik, hogy az orleáni herceg állapotok kielégítő. A turini gróf ma reggel visszautazott Olaszországba.

A főrendiház ülése.

Budapest, aug. 14. (A „Debr.” ered. táv.)

A főrendiház mai ülésén Tóth Vilmos elnökölt. Samassa József egri érsek kifejezte a főrendek bódolatát a királyi születésnapja alkalmából, azután letargyalták a napirendre tűzött összes javaslatokat, csak a pénzintézetek kötvényeinél volt rövid vita. A bűnvádi eljárás életbeléptetésénél sem volt felszólalás egész a 16. §-ig, mikor Vécsey József br. szólalt fel Fiume érdekében, — de sikertelenül. — Ülés vége 3/2 órakor.

Közösen a halálba.

Budapest, aug. 16. A Debr. ered. táv.

Bécsből jelentik, hogy ott egy házaspár cyanálival véget vetett életének. — Az oka az volt a szörnyű elhatározásnak, hogy a férj közel volt a megvakuláshoz s ezért kenyrét vesztette volna, az asszony pedig annyira szerette, hogy nem akart nélküle élni, tehát közösen meghaltak.

Canovas gyilkosa.

Budapest, aug. 16. A »Debr.« ered. táv. Madridból jelentik, hogy Angiolitti Mihályt Canovas gyilkosát a haditörvényszék közel általi halálra ítélte. A kivégzés szerdán lesz.

A megakadt béketárgyalások.

Budapest, aug. 16. (A Debr. ered. táv.) Konstantinápolyból jelentik, hogy a török-görög béketárgyalások, melyek nek sikere úgy változik akár a napfény és a borulás, — ismét megakadtak.

Meglynychelt merénylő.

Budapest, aug. 16. (A Debr. ered. táv.) Berlinből jelentik, hogy egy ottani elkövető állású uri ember egy vele sérelmő felvilági hölgyre háromszor rálőtt. A közönség annyira felháborodott a merénylő ellen, hogy rorohant s félig agyonverte.

Ujdonságok.

* **Király születésnapja.** Ő felsége a király augusztus hó 18-iki születésnapján tartandó istentiszteletet a következőkben lettek megállapítva: Reggel 1/8 órákor a helyben állomásozó katonaság részére tábori mise a Pavilon laktanya előtti téren. Mise után szent beszéd, tartja Wolafka Nándor vál. püspök plebános. A reggel 8 órákor az ev. ref. kis templomban tartandó istentisztelet sorrendje a következő: 1. megnyitó gyülekezeti ének. 37. dicséret 1-ső vers. 2. gyülekezeti ének. LXI. zsoltár 5, 6 versei. 3. Karének, a debreczeni kereskedő ifjak dalegyletetől. 4. Háladáó ima, tartja Kiss Albert ev. ref. lelkész. 5. Karének, a ker. ifjak dalegyletetől. 6. gyülekezeti ének, 220. dics. 7. vers. Reggel 9 órákor a róm. kath. templomban lesz ünnepélyes szent mise, melyet dr. Wolafka Nándor végez. Ezen istentiszteleteken tudvalevőleg a városi tanács és a hatóságok is részt vesznek. Ő felsége a király legmagasabb születésének f. évi augusztus 18-ára eső évfordulati napján a debreczeni antonom orthodox izraelita hitközség pásti-közi templomban reggel fel hét órákor ünnepélyes hálaadó istentisztelet fog tartatni. A debreczeni izraelita hitközség előjáróságától pedig a következő értesítést vettük: Ő császári és királyi Felsőlegény legmagasabb születésének folyó 1897. évi augusztus 18-ára eső évfordulati napján reggel 1/2 7 órákor a kis új utcai izr. imaházban hálaadó istentisztelet tartatik. Miről a t. hitközségi tagok azzal a kérelemmel értesítettnek, hogy ez ünnepélyes istentiszteletre minnél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. A debrecz. izr. hitközség előjárósága.

* Állatok száma a Hortobágyon.

A földművelési miniszter sürgősen felhívta a várost, hogy 14 nap alatt terjessze be azt a kimutatást, mely a város összes legelőrd bocsátott szarvasmarháinak még a kihajtás előtt összeirt számát, faját és korát feltüntetésével a törvény szigorúan rendeli s a hatóság még eddig nem tett az idevonatkozó rendelkezésnek eleget a tanács úgy véle, hogy a törvény e rendelkezése nemcsak kivétel, hanem a város polgárságára kiszámíthatatlan terhet is ró, azért nem tett más neki eleget. Az újabb felhívással pedig körülbelül a holnapi tanácsülés fog foglalkozni.

* **Értesítés.** Tisztelettel értesitem a születek s általában a tanítató közönséget, hogy ev. ref. népiskoláinkban a beírások az 1897-8 iskolai évre folyó évi aug. 20-ától kezdve történnek. Azon gyermekek, a kik az első osztályba jelentkeznek, tartoznak kereszteségi jeggyel igazolni életidejüket, valamint előmutatni himnológiai bizonyítványukat. Azok, a kik már jártak iskolába, addigi tanítójuknál iratkoznak be. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása folyó évi szeptember hó 1-én reggel 2 órákor fog megtartatni a kistemplomban és a Kossuth utcai új templomban. Együttal figyelmeztetem a születeket, hogy ha gyermekeiknek iskolai könyveket vesznek, az illető könyvkereskedőnél mindég azon könyvet kér-

jék, a melynek használata van engedélyezve népiskoláinkban. E célból közli az iskolai előjáróság a szükséges könyvkiutatókat a könyvtárolókkal. Debreczen 1897 aug. 14. Mitrovics Gyula, iskolaszéki elnök.

* **Ménas András halála.** Tegnapelőtt d. u. lapunk megjelenése után vettük a leverő hírt, hogy id. Ménas András, városi és ev. ref. egyházi biz. tag. szombaton 14-én déli 12 ó. hos zas gyengélkedés után elszenderült. Az elhunyt példás és munkás élet befejezése után tért meg Istenhez, mint olyan ember aki kötelességét mindig teljesítette. Id. Ménas Andrásban pártunk a debreczeni függ. és 48-as párt s különösen annak I. kerülete legbuzgóbb legtevékenyebb, legérdemesebb tagjának egyikét gyászolja, akit igaz részvét kísér a sirjába kivájojk a mélyen sujtói családnak, hogy vigasztalja meg tagjait az Ur a ki magához szőlította az ő szolgáját. Haláláról a gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: Mély fájdalommal tádatjuk felejthetetlen jó ferjem, kedves jó apánk, szerető nagyapa, hű testvér, nászunk, és áldott emlékü jó rokon néhai polg. id. Ménas András városi és ev. ref. egyházi biz. tagnak f. hó 14-én déli 12 órákor munkás életének 73-ik, boldog házasságának 47 ik évében, hosszas gyöngékedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk földi részei f. hó 16-án d. u. 3 órákor fognak Kismester-utcazi 1129 sz. háztól az ev. ref. kistemplomban tartandó gyászszertartás után a Péterfiak temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Végtszességtételre rokonainkat, az elhunytak jó barátait és a n. é. közönséget szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen 1897. aug. hó 14. Bannos neje öz. id. Ménas Andrásné Balogh Zsuzsanna és gyermekei; a számos közeli és távoli rokonok nevében is. A temetést Dankó M. tem. intézete rendezi.

* **Az izr. hitközség díszes templomának felszentelése.** Az izr. hitközség előjárósága most már abban végrelegesen megállapított, hogy templomát f. é. szeptember hó 8-án szenteli föl. Ezen ünnepélyre hatóságaink, társadalmi és közművelődési egyesületünk, tanítványaink vezetői fognak meghívotni. A meghívók tekintettel a hely szűk voltára, csak korlátolt számú bocsáthatók ki és tekintettel arra, hogy különösen a női karzat túlzsúfoltságától lehet tartani, a női vendégek részére csak kevés hely áll rendelkezésre. — A rend fenntartása érdekében a rendező bizottság működik. A templomba csakis belépő jegyek mellett bejuthatni. A belépő jegy egyszersmind előre kijelölt hely számát fogja felütnetni. A debreczeni izraelita hitközség előjáróságától a tárgyban még a következő értesítést vettük: Tekintettel arra, hogy a f. évi szeptember 8-án tartandó templomfelavatási ünnepélyhez a templomba való belépés, helyszűke miatt, a meghívott vendégeken kívül csak azoknak lesz megengedve, kik vagy tulajdon vagy bérelt imaszékkel bírnak, ennelfogva tisztelettel értesítetük a n. é. közönséget: 1. Hogy az imaszékkel csak f. é. augusztus hó 25-ig napjáig eszközölhető Veisz Sándor pénztáros urnál. — 2. Hogy az imaszékeknek nagy ünnepekre való bérbeadása f. é. augusztus hó 25-ik napjától kezdődőleg f. é. szeptember hó 25-ik napjáig a k. n. a. p. j. a. g. bezárólag d. u. 3-6 óráig az új templom mellekelyiségében az ott ülésező bizottság által fog eszközöltetni. A debreczeni izr. hitközség előjáróságának 1899. augusztus hó 4-én tartott üléséből.

* **A »Barány« korcsma ügyével foglalkozik** lapunk szombati számának egyik ujdonsága, melyben hírt adtunk arról, hogy a városi tanács nem adott helyt a bérlő azon kérelmének, hogy a város vagy engedje el a berősséget azon időre, míg a sertésveszszel kapcsolatosan a sertésvásártér zarlata tart, vagy eressze ki őt a bérletből. A »Barány« korcsma ugyanis kizárólag a sertésvásár látogatói számára áll fenn s bérlő azon véleményben van, hogy miután ő csakis a sertésvásárokra való tekintettel vette bérbe a vásárostól a sertésvásártéri korcsmát s a sertésvásárok pedig epen a városi tanács intézkedése folytán betiltattak és ma is szünetelnek:

méltányos dolog, hogy ily körülmények között ne követeljen bért a város oly korcsma után, melynek forgalmát s egész üzle menetét saját intézkedésével volt kenytelen teljesen beállítani. Legközelebb a városi közgyűlés is foglalkozni fog e dologgal, mert Bőr József bérlő a tanács határozata ellen a közgyűléshez apellál azon reményben, hogy a közgyűlés méltányosabb lesz iránta, mint a tanács volt.

* **Lelkészbéigatás.** Felekezeti különbség nélkül szép ünnepélynek volt részese folyó hó 1-én Ó-Fehértő községe. Ugyanis az ottani ev. ref. egyház által lelkészül egyhangulag megválasztott Urban Dezső nagy-kállói lelkész oglalta el állását. A beiktatást Görömbei Péter szabolcsi e. m. esperes végezte. A beiktató esperes az előének elhangzása után, az Ur asztalához lépve, eszmékben gazdag, emelkedett beszédben méltatta a lelkészi állást, festette a lelkész kötelességét a haza, egyház és a társadalom iránt, egyszersmind ajánlotta a megválasztottat a hívek szeretetébe. Urban Dezső lelkész az egyház jelvényeit (templomkulcs, urvacsorai pohár, biblia) átvevén, az átvett bibliával a szószékre lépett, ott — rendes istentiszteletet végezve — megtartotta vallásos buzgóságtól áthatott, a hívek által nagy tisztelettel fogadott székközlő beszédét, melynek elhangzása után esperes a megválasztottat az egyh. törvények értelmében az ó-fehértői ev. ref. egyház rendes lelkészének jelentette ki, egyszersmind kérve az Isten áldását az új lelkészre, munkáira, a gyülekezetre, a házára, ennek dicsőségese en uralkodó királyára I. Ferencz József-re. — Ezzel a beiktatást véget ért, miután a tartott presbyteri gyűlésen az egyházi hivatalos könyvek a megválasztott lelkésznek átadattak. Egy órákor megkezdődött a lelkész tiszteletére rendezett banket, mely szebbnél-szebb tósztokkal fűszerezve, a késő esteli órákban ért véget.

* **Felhívás az iparosokhoz!** A karcazi ipartestület fennállása 10-ik évfordulójának megünneplésére a f. é. aug. 22-től szept. 5-ig tartó helyi iparkiallást rendez. Ezzel kapcsolatosan a m. kir. technológiai iparmúzeum a kisipar körébe vágó szerszámgépek és eszközök állít ki melyek a jelenkor vívmányaként tekinthetők. Kettős szempont indokolja tehát, hogy iparosaink közül minél számszámban tekintsek még a tanulságos kiállítást, Felhívjuk enoölfogva iparosaink közül mindazokat, kik a jelzett kiállításhoz f. hó 22-én történő megnyitási ünnepélyére a kamara küldetésével együtt Karczagra kirándulni óhajtanak, hogy e szándékukat a kereskedelmi és iparkamaránál bejelenteni sziveskedjenek Debreczen 1897 augusztus 16. A kereskedelmi és iparkamarára.

* **Angelotti Mariska jutalomjátéka.** A közönség által annyira megkedvelt dalsarnokban négy hét muva véget érnek az előadások. A hátralévő napokat változatos műsorral s azzal akarja az igazgató érdekessé tenni, hogy a kedvelt tagoknak jutalom játékokat ad. Az első jutalmazandó Angelotti Mariska akinek ma lesz a jutalomjátéka. A közönség mely ma este bizonyára megtölti a dalsarnokot, egészen új, változatos gazdag műsorban gyönyörködhetik. Egy új énekesnő: Deborah ma lép fel először és a lengyel zsidó kvartet tagjai is ma mutatkoznak be. A jutalomjáték iránt érdeklődési tanúsít a közönség.

* **Megzavart nyaralás.** Rejtélyes eset foglalkoztatja most a rendőrséget. Mármaros Sziget és Er Mihályfalva között rövid idő alatt öt vasuti lopást követtek el uriasan öltözött jó kinézésű emberek. Legutóbb is oly kellemtelen eset történt, mely egy uriembernek egész nyaralását megzavarta, sőt lehetetlenné tette. Az eset részletei a következők: A folyó hó 14-én este 10 órákor Mármaros Sziget felől jövő vonaton érkezett meg Balogh Boldizsár, zilahi kir. törvényszéki bíró, hogy nyári szabadságát Budapesten töltse. Midőn a vonat az állomásra ért, ma ából kikelve jelentette a vasuti rendőrségnek, hogy midőn Nagy Károlyban Budapestig szóló jegyét megváltva, a vasuti kocsiba beszállt, egy közepetermetű, jól öltözött, barna arcú, színpadurias külsejű ember udvariasan megkedezte a

beszállásnál. Csak midőn a vonat már haladásban volt, vette észre a bírót, hogy az idegen tárczáját, 160 forinttal együtt is elemelte. A rögtön megindított nyomozás kiderítette, hogy az ismeretlen É. Mihályfalván szállt ki. A rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást, a kárvalott bíró pedig, kinek ilyenformán lett nyaralása megzavarva, visszatért Zilahra.

* **Műkedvelő estély B-Ujfaluban.** Vettük a következő meghívót: A Berettyó-Ujfalui ifjúság f. évi augusztus hó 21-én a városháza nagy termébeu gyermek-szín-előadással egybekötött jótékonycélu műkedvelői estélyt rendez. Előadás után táncvizsgalom. Beléptidj: személynként 80 kr, családjegy 2 frt. A tiszta jövedelem a város kivilágítási alapjának gyarapítására fordítatik. Kezdeté 1/3 8 órakor. Pontos megjelenés kéretik. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Műsor. 1. Az örökösök-vigjáték I. felvonásban írta Gyarmathi Zsigáné. Jeszy Mari koroshölgy Kovács Gizus, Benő, Emma testvérek Nagy Jenő, Nagy Erzsike, Vincze a Benő ur inassa Kádár Pista, Bikati Margit Karakas Marcsa, Iren, Ella, Győző testvérek Nagy Ilonka, Szabó Irén, Szabó Károly, Telky Gyula Árpád, Erzsé, Jaszy unoka testvérei Kerekes Ferus Bihari Jani Szkurka Ilona Miska legény Bihari Józsi Muki Bolony Pista János kertész Szabó Árpád Zófi szobaleány Tarczy Lenke Kata szolgáló Szabó Ilona 2. A négy évszak előkép alakítja: T a v a s z: Tarczy Lenke k. a. a N y á r: Nagy Erzsike k. a. a Ő s z: Szkurka Ilona k. a. T é l. Nagy Ilonka k. a. 3. A sors 3 istennője, előkép alakítja: Klotó: Szabó Margit k. a. Láchezis: Magyar Erzsike k. a. Atropas: Kádár Berta k. a. 4. A p h r e d i t e - előkép alakítja Eszényi Mariska k. a. és Goyes Ilonka k. a. 5. A musak előkép alakítja: K l i o a történelem Kádár Berta k. a. U r a n a a csillagászat: Weiszberger Hermin k. a. T e r p i s c h o r e a táncz: Szabó Margit k. a. T h a l i a a vígj. Eszényi Mariska k. a. M e l p o m e n e a tragédia: Kovács Gizella k. a. E r a t o a mimika Karakas Vilma k. a. P o l y h i m n i a népdal Kohn Irma k. a. E u t e r p e a lírai költő. Szabó Róza k. a. K a l i o p p e a epikus költ. Karakas Irén k. a. A p o l l o Karakas Margit k. a. 6. Vesta szüzek áldozata előkép, az összes hölgy szereplők Takáts Aranka és Schwartz Janka kisasszonyok közreműködésével. 7. Ne hitegess ne csalogass! előkép alakítja Gássy Irén k. a. és Szkurka Andor ur. 8. Tere-fere előkép alakítja: Magyar Erzsike k. a. Szabó Margit k. a. 9. Közös uton előkép alakítja Fassy Irén k. a. és Szabó Ernő ur. 10. A Handlő előkép alakítja: ifj. Gazdig József ur. 11. Helyettem kis virág tégy vallomást előkép alakítja Kádár Berta k. a. Szabó Margit k. a. és Bolony Andor ur. 12. Befordultam a konyhába előkép alakítja: Karakas Margit k. a. és ifj. Szkurka Andor ur. 13. Ebed után előkép alakítja ifj. G a z d i g J. u r e s ifj. S z a b ó K á r o l y u r 14. Succi a műköpláló előkép alakítja: ifj. Szkurka A ur. 15. Csipkerózska előkép alakítja: * * * és Tarczy Lenke k. a. 16. Az életből elvesze előadja ifj. Gazdig J. ur. 17. A vásárló előkép alakítja: Eszényi M. k. a. és Szabó E. ur. 18. a reggeli hazajövetel előkép alakítja: ifj. Gazdig J. ur. 19. Ripacsék (a 3 kőborszínész) vig jelenet előadja Borsy Imre, ifj. Gazdig J. és ifj. Szkurka A. urak. 20. Vig monológ előadja ifj. Gazdig J. ur.

* **A Hungária kávéházban** ma és a következő napokon a Budapesti oly nagy feltűnést keltett és igen nagy kedveltségnek örvendő eredeti olasz Jambó-társaság Wlezi igazgatása alatt zene, tánc és ének-előadásokat rendez, az előadások családoknak is valók.

Az első magyar vasut megnyitása.

Debreczen, aug. 16.

A magyar vasutak történetének nevezetes évfordulóján állunk.

Mikor a magyar hazafiak legjobbjai közül némelyek, kikben szikrat fogott a hazafias

eszmé; először kerestek fel pénzembereket, hogy az első magyar vasut építésének elvállalására bírják, maga Rotschild és Zichy Károly gróf sem hevültek nagyon az eszméért, Magyarország elmaradt ország volt, melynek jövőjében senki sem bízott. Csak Széchenyi langszava és erős hite tudta felbátorítani Sinát, a genialis fiúembert, hogy Győrre hajlandónak mutakozzék kiépíteni a vasutat. De oly feltételek mellett ígérkezett csak ezt tenni, melyek világosan mutatják, hogy előtte is csak másodrendű üzletnek tetszett a magyarországi vasut.

A Myrbach Károly és Ullmann Mór igazgatása alatt megalakult magyarországi központi vasut-társaság csakhamar szemben találta magát Sina és a Bécs-győri társaság mindent eltipranni akaró versenyzésével, mely hosszas huzas-halogatás után és az 1842. évben legfelsőbb helyről intézett felszólításra is csak annyit jelentett ki, hogy az állam biztosítása nélkül a vállalathoz hozzá sem foghat annál kevésbé akkor, ha a duna balpartján építendő vasut is engedély adatik.

Ullmann terve ugyanis az volt, hogy Rotschild északi vasutjának Hauserdorfól a magyar határszélig való meghosszabbításával, Pozsonyól a Duna balpartján Vácig, innen Pestre és Debreczenbe vezesse a vasutat és pedig Pesttől Debreczenig csak lóerővel. Am hogy ez megtörténhessek, első főtétel volt, hogy ő felsőge főlkörössék, hogy a morva-galicziai Rotschild vasutat a magyar határig engedje vinni, amire nézve Pozsony megye kérvényben szőlította föl a rendeket.

Ezzel szemben Sina báró Bécsből Brucknak, Pozsonynak, Győrnek ígérte vinni a vasutat, egészen Pestig és nagyjából gőzerővel. Csak hogy míg a Rotschild-Ullmann csoport nem kívánta bántatni Sinát sem a jobbparti vasut kiépítésében, addig Sina egyenesen kikötötte, hogy ne engedtessek meg Rotschildnak vasutja kiágaztatása Pozsony felé.

Világos ebből, hogy mindkét vállalat tulajdonképp a Bécs és Pozsony közötti jövedelmesebb vonalra számított, mely alkalmas lett volna arra, hogy Rothschild pangó éjszaki vasutját felsegélje, de nem arra, hogy Sina fölvehesse veszedelmes vetélytársával a versenyt a maga hosszabb vasutjával, főleg ha a Pozsonyól tovább vitel nem is tétetik Ullmannnak kötelességévé. Mert ettől tartott éppen Széchenyi, tekintve, hogy pusztá igéretnél egyebet egyik fél sem ajánlott s biztosítékról szó sem volt.

Széchenyi előre látta, hogy bár az országgyűlés tulajdony része s a kormány az ő terve mellett volt hangolva, utasításai a követeket annvira kötötték, hogy a döntés esetében akarva nem akarva a balparti, azaz a Pest-debreczeni vasut mellett kellett állást foglalniok, míg a jobboldali vasut mellett csak a Dunától jobbraeső megyék fognak maradni. Azért, hogy a kifejlendő vitában ellensúlyozza a pest debreczeni vasutat s megnyerje magának a tiszai és Duna-balparti megyéket, fölvetette a Felső-Magyarországot s a Bánátot Pesttel összekötő, ugynevezett báró Vécsey-csatorna eszméjét. Ez irányban informálta Sina barát is, hogy szinteg a Tiszát a Dunával összekötő vállalat élére álljon s egy memorandumban fejtekte ki a tervet a követek előtt. Sinának e tervhez való hozzájárulását kijelentő nyilatkozata csakugyan hat új szavazatot nyert meg a már biztosított 17-hez Széchenyiék javára, de ugyanannyit vagy még többet légenített el annak a merev hangsúlyozása, hogy Sina a csatorna elkészítését a balparti vasut nem engedélyezésétől tette függővé. — Mindkét részről erősen folyt a kapacitáció, míg végre az 1839. decemberi kerületi ülésen Ullmann és Sztáray győztek Sinán, bár ez utóbbi mellett oly férfiak foglaltak állást, mint Deák, Klauzál, Bezerédj, Andrassy szemben Szuhalival, Szentkirályival, kinek mint Pest vármegye követének utolsó percében adott meggyéje Ullmann által unszolva utasítást a balparti vonal támogatására.

Ugye de Széchenyiék az országos gyűlésben meg mindig remélték a kerületi táblán esett csorba kiköszörülését. Még az sem visszatolta vissza őket, hogy Pestváros deputáci-

óval akart a balparti vasut érdekében a királyhoz és országgyűléshez fordulni. Keserűen írta a nagy magyar erre czélozva Sinához, hogy ez volt hát a hála ennek 40000 forint, ajándékáért s oly alacsony kamattal több milliónyi kölcsönért.

Szerencsére ugy Pest városa mint az országgyűlés hosszabb fontolgatás után közvetítő álláspontot velt meg alálni a vasut kérdésében, Pestváros tanácsa 1840 január 11-ik végzésében, melyet Pozsony vármegye felszólítására hozott, annak a véleményének adott kifejezést, hogy mindkét vasutnak különböző érdek van, a kettő egymásba ütközés nélkül fennállhat s amint a balparti vasut felett a jobbparti elsőséggel nem bírhat, ugya jelenleg később tervezett jobbparti, a balparti azonnal elkezdendő építésében legkisebb gátul sem szolgálhat.

Viszont az országgyűlés február 27-én tartott ülésében harmincz vármegye tizenhat ellen ekép nyilatkozott, hogy pártoltassék ugyan a pozsonyi memorandum, de ugy hogy csak akkor legyen szabad az osztrák vonal építéséhez kezdeni, ha a Pest és Pozsony közötti vonal teljesen kész lesz.

Valóságos Kolombus tojása volt ez a megoldás, mely egyelőre vetett a már szenvedélyessé vállással fenyegető vitáknak. Széchenyi bölcs mérséklettel nyugodott bele a megmásíthatatlanba s csakhamar új tért keresett magának az izgatásra a Sopron—varasdi vasutban s a Kossuth által annyi hévvel védelmezett fumei vasut kérdésében.

Tudjuk, az utóbbi tárgyban e két nagy ember közt kifejtett meglehetősen ingerült levélváltásból, hogy mily személyes indokok játszottak itt közre, hogy Széchenyi ingadozása a 42 megye által pártolt fumei vasut ügyét megbuktassa, a feliratot a fő enged tábláján kelleltet módosításával. Később a döblingi tébolydából Tazner Antalhoz intézett rettenő önváddal írt leveleiben beismerte Széchenyi, hogy a fumei vasut egyike volt a legokosabb terveknek melyeket kidöndöltak!

1847. augusztus 16-án a soproni vasut Széchenyiék eok álmatlan éje után végre megnyitottak. Már augusztus 2-án egy próba vonat tette meg az utat legjobb sikerrel, nagy öröme Széchenyiék, ki legsajátabb művét adta át ezzel a közforgalomnak.

—V.

KÖZGAZDASÁG.

Tizenkét forintos buza árak.

Tizenöt évvel ezelőtt, 1881-ben jegyezték a budapesti börze olyan magas buzaárakat a minőket jegyez most. Ez időtől kezdve azután folytonosan csökkentek az árak, míg végre 1895-ben érték el a minimumot, a midőn az árak 6 frt. 86 kra csökkentek le, nem esuda ha e hosszú tizenöt év alatt a gazdasztaely eljutott a kétségbeesésig sőt nagyon sokan a tönk széléig, mert mezőgazdasági jötményüket a buza, semmivel sem lehet pótolni; itt-ott megterem a czukorrépa a czukoria, a len stb, melyek kárpótolják némileg a gazdát a buza alacsony ára esetén is, de országszerte a buza alacsony árat semmivel sem lehet pótolni. Most azután fellélegzene a gazdaközönség, ha volna mit eladnia; sajnos a magas buzaárakból valami igen nagy haszna a gazdának az idén sincs mert küztudomásu, hogy országszerte nagyon kevés helyen kielégítő a termés, legtöbb helyen a közepesnek alig fele. Gyenge termésünk mellett azouban mégis, valóságos szerencse, a buzaárak így nem is remélt mérvben emelkedés, a meny nyben a csaknem kétszeres árak mellett bevetelünk nem fognak apadni.

Aligha vonja valaki kétségbe, hogy a buzaárak így rohamos emelkedésének egyedüli oka a világ buzakészleteinek megapadása, s a csaknem világszerte mutakozó igen silány termés. Már a mult évben Indiának igen silány Amerikának sem a legjobb termés volt, s így már akkor előre látható volt az árak emelkedése. Ez évben tudvalevőleg europaszerte silány a termés, s a többi világrészekben sem kielégítő az eredmény, s ezen körülmény-

ből kifolyólag emelkednek az árak, a mely emelkedés ha nem is lesz állandó, a minthogy a végtelenig nem is emelkednek az árak, de biztosítanak legalább a rohamos visszaesés ellen. A buza készletek oly módon megfogják a jövő aratásig apadni, hogy felhalmozódás egy könnyen jó termés esetén sem fog ismét beállani, s így csaknem bizonyosra vehető, hogy oly alacsony árakat, a minőket mostanában látunk, vagy egyáltalán nem érünk meg többé, vagy csak a messze jövőben.

A jelenlegi magas árak arra biztatják a gazdát, hogy belekasztva ekéjét földjébe, szántson fel minél többet, s vessen el annyi buzát, a mennyit csak lehet. Ez volna azonban a leghelytelenebb eljárás, mert ezáltal kizökkenné egyrészt gazdaságát egyensúlyából másrészt pedig ha világszerte sokan cselekednének így, a beálló tulprodukczió következtében az árak ismét rohamosabban esnének. Vessünk be buzával csak akkora területet az idén is, mint amekkorát bevetettünk eddig, de e területet ezután készítsük elő úgy, hogy kedvező esetén a lehető legnagyobb termést nyerhessük.

A jövő termés biztosítására három irányban kell tevékenységet kifejtenünk; nevezetesen: talajunkat meg kell mivelnünk a lehető legjobban termőképeségét fokozandó el kell látunk elegendő trágyával, végül a lehető legtisztább, legjobb minőségű vetőmagot kell alkalmaznunk.

A szántást illetőleg a következők jegyzendők meg. Ha a buza naprepeze, zabos búkköny vagy más korán lekerülő növény volt az előveteménye, annak tarlója mihamarabb kicsirazzanak. A sekély feltörést egy mély keverő szántás kövesse, miáltal nem csak a talaj porhanyittatik, de a kikelt gyomok is elpusztulnak. Végül a vetést megelőzőleg egy héttel közepély vetőszántás adandó a talajuk.

A talajnak ily módon megművelése mellett a trágyázás igen fontos kérdés. Nyáron istálló trágyát alkalmazni nem szokásos, de közvetlen buza alá nem is célszerű, mert magas légeny tartalmánál fogva a buza megdőlésére vezet; ezért szokás mindenkor az elővetemény pl. zabos búkköny alá trágyázni. Az újabb kísérletek azonban határozottan azt bizonyítják, hogy olyan talajokon is, a melyeken az elővetemény alá trágyázva volt a szuperfoszfát lényegesen fokozza a termést. Bizonyos hogy egy métermáza szuperfoszfát legalább fele részében 1/2-1 szor sőt többször olyan súlyu terméstöbbletet. Fontos momentum ez különösen ma a mikor a szuperfoszfát igen olcsó: 3 1/2-4 1/2 forint métermázanként ellenben a buza igen drága. Az alkalmazott szuperfoszfát ára legalább háromszorosan térül meg a mai árszavonok mellett. Kat. holdanként 1-1 1/2 métermáza szuperfoszfátot alkalmazhatunk és pedig a vetőszántás előtt szórva azt el.

Kiváló gondot kell azután fordítanunk a mag jóárára, csirakepeségére és tisztaságára. Oly vidékeken, hol kevés a csapadék, legjobban ajánlható a tiszavidéki, a bányási buza vetőmagul; ellenben csapadékdús vidékeken nagyobb hozamot érhetünk el a piros magu német buzával. Köztudomásu dolog, hogy a magválasztás is kedvező befolyással van a termés eredményére, miért is ne mulasszuk el időközönként magot cserélni. A páczolás is fontos dolog, amelynek gyakorlatában a magyar gazda közönség különben eléggé benne van.

Lzek volnának szem előtt tartandók most az őszi vetés megkezdése előtt. A mar kikelt buza további ápolásáról más alkalommal.

Sertés vásár.

aug. 13

Kőbányai sertéspiac. Szerbiai: Nehéz dáronkint 320 kilogrammon feüli sulyban) 55-56 krajczárig, közép (páronkint 250-260 kilogramm sulyban) 55-55 1/2 krajczárig könnyű (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 54-55 krajc árig.

Sertéslétszám: 1897. évi aug. 11-ik napján volt készlet 29.403 darab, 1897 aug. hónap 12-ik felhajtott 373 drb, 1897 aug.

hónap 12-ik napján elszállított 266 drb-1897 aug. 13 bónap -ik napjára maradt készletben 29.510 drb. A hizott sertés üzlet-rányzata élénk.

Budapesti gabonatözsde.

aug. 13

A készruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Buza	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg
Bányási ó	76	—00—00	80	00.00—00.00
»	77	—00—00	81	00.00—00.00
»	78	—00—00	82	—, —, —
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	12.40—12.46
»	76	12—12	80	—, —, —
»	77	12 15—12 20	81	12 45—12 40
Pestvidéki ó	78	12 25—12 30	82	12 35—12 46
»	79	12 35—12 40	—	—, —, —
»	79	11 95—11 85	80	—, —, —
Fehérmegyei ó	76	11 95—12—	81	—, —, —
»	78	12 05—12 10	82	12 40—12 25
»	79	12 15—12 20	—	12 35—12—
Bácskai ó	76	11 90—11 85	80	—, —, —00
»	77	12 00—12 05	81	00.00—00.00
»	78	12 10—12 15	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—, —, —	80	—, —, —
»	78	—, —, —	81	—, —, —
»	79	—, —, —	81	—, —, —

	Min. hekt.-ben	Ar kilogram		
Rozs elsőrendű új	70-72	8.55	8.65	
» másodrendű »	—	8.50	8.55	
Árpa takarmánynak »	60-62	5.80	6.50	
» égetni való »	62-64	6.80	7.80	
» serfőzdei »	64-66	8—	8.10	
Zab »	39-41	6.30	6.40	
Tengeri bányási új	—	4.95	5—	
» más nemű »	—	4.35	4.85	
Repcze bányási	—	12.20	13.00	

CSARNOK.

A prágai ghetto ból.

— Kohn S. zsidó történetei. —

Fordította: ifj. Möricz Pál

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —

52.

3.

— Nagyon szépen köszönöm rendőr uraim, hogy idáig elkísértek, mondá Magdeburger, itt már biztonságban vagyok s most már elmehetek az Isten hírével.

A veres Ferencz csak bámul, de Anna is, egész megkönnyebbülve sohajtván fel, mint a magas hölgy is az első emeleten, ki gyorsan bezárta az ablakot.

— Ö kegyelmessége, a méltóságos grófné asszony idehaza van? kérdezte Magdeburger, majdnem gögösen, a kapuban álló két eseléd-től. Most már megjegyezte, hogy a grófné asszonyt kegyelmes ezimell kell tisztázni, szegény feje csupán az „alázatos” és „méltóztatik” szókkal volt zavarban. A mint ő kegyelmessége megrendelte, hogy szép selyem szöveteket hozzak, teljesítettem parancsát, itt hozom a gyönyörű mintákat, Mamzell Anninko jelentsen be!

Pár perc mulva Dávid Leb Magdeburger már a grófnéval szemben állott.

— Eladta az ékszeret? ez volt a grófné legelső kérdése.

— Már miért ne adtam volna el? — mondta Dávid Leb.

— Megkapta a kétezer forintot? Magdeburger energikusan megrázta a fejét.

— Találja ki tekintetes na... ok — excellenzleben akarom mondani, hogy mit adhatott Volf Zappert az ékszerért?

— De kérem Magdeburger ur ne ostobáskodjék, szölt közbe Anna egész elszörnyűködve, a kegyelmes asszonnyal nem szabad így beszélni.

— Ugy legyen a feleségem egészséges,

kiáltotta Magdeburger, hogy a kegyelmes asszonynak ezt ki kell találni.

— Hát mondja már, maga ostoba ember, mennyi pénzt kapott? Mondja azonnal, minden habozás nélkül, parancsolom... maga unalmas fizkő!

— De hogyha a feleségem egészségére megesküdtem, mondá Magdeburger panaszosan szemrehányó hangon, akkor én még sem mondhatom meg, kegyelmességednek magának kell kitalálni!

— Ez az ember egész zsarnokoskodik felettem! szölt a grófné félig boszankodva mo, solyogva. Tehát tizenyolczszáz?

Magdeburger tagadólag rázta a fejét.

— Tizenötszáz.

— Nem!

— Akkor tehát tizenkétszáz? Nem? Most már belefáradtam, beszéljen, mondja hát maga ostoba tuskó.

Magdeburger most már szinte illetlenül, hangosan s türelmetlenül kiáltotta:

— De excellenzleben mondtam én azt, hogy kétezerrel kevesebb összeget kaptunk? Megfordítva, ép többet kaptunk.

— Többet? Ah! szölt a grófné. Ejh, lásd! Halljam tehát mennyit kapott?

— Találja ki, mert kitalálnia kedves kegyelmességednek kell, makaeszkodott a buta zsidó.

— Tehát háromezer!

— Feljebb! feljebb!

Az urhölgy most már teljesen megnyugodva, — mosolyogni kezdett a komikus legényen.

— Tehát négyezer!

— Még feljebb, még feljebb kegyelmességem!

— Ötezer.

— Csak tovább! s Magdeburger örömeiben elővette a tábakos szelenczjét s nem kevés zajjal hatalmasan szippantott.

Kubiteska Anna hiában rendszabályozta tudatlan tanítványát, úgy hogy komikus kétségbeeséssel kellett megnyugodnia az ügynök különös viselkedésén.

Folyt. köv.

Nyilt-tér.

A selyem el van égve! ezt szokták mondani a hölgyek, ha az illető ruha darabok igen sokszor már a 2-ik 3-ik viselet után a hajtasokban elhasadnak vagy mint a vatta szétmálanak; ezen jelenség nem a „véletlen” által okozott elégés! hanem a selyem, hogy az vastagabbnak s mégis olcsónak tűnjék fel tudatosan leszen **cininn és phosphor savval** páczolva, melyek a nyersselyem érszárait mintegy szétrájják, „az ilyenemű festési eljárást „**megterhelésnek**” nevezik! mentül jobban óhajtják a selymet megnehezíteni, annál több **cininnfürdőn** megyen az keresztül, hogy az ezen mérget tökéletesen magába szívja. Az így festet selyem — a **legnemesebb szövést**! — a halálsírját tehát még mielőtt az a szövőszékre kerülne, már is magában rejti. Az ilyen szátlakból készült **ugynevezett** selyem szöveteknek, rövid használat után természet-szerűen szakadozniok kell mint a gyújtó kanócnak aszerint amint azok többé vagy kevésbé terheltek meg. — A drága öltözék (készítési díjjal együtt) tökéletesen értéktelen. Az én **valódi selymeimből** szivesen küldök postafordultával **porto és vámmentesen** mintákat **Henneberg G. (cs. és kir. udvari szállító) selyemgyárai Zürichben.**

Elfogadunk marhát vagy juhot telelésre

és adunk helyet és szalmát ingyen és takarmányt részben vagy a megalkudott árban.

Egyuttal kiadó Aivas-Felsőfalusi bérezen 3000 hold bükk magtermésünk sertés részére.

Értekezhetni Sárköz-Ujlakon (Szatmármegye.)

Lázár Testvéreknel.

Palugyai Zilleniak

a legkedveltebb

csemegebor.

Minden jobb üzletben kapható.

Árjegyzékkel bor, cognac és champagnerről szívesen szolgál a

Palugyai és Társa

bőrnagykereskedő cég

Budafok.

631

1897.

Pályázati hirdetés.

Hajdúvármegye folyó évi szeptember havi közgyűlésén egy szolgabírói állás, mely évi nyolczázöt (805) frt fizetés és kétszáz (200) frt lakbérből álló javadalommal van összekötve, fogválasztás útján betölteni.

Felhívtnak az ezen állásra pályázni kívánók, hogy kellőleg felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez, folyó évi szeptember hó 20-ik napjának délutáni 5 órájáig annyival inkább benyújtsák, mert később érkező pályázati kérvények figyelembe vételét nem fogják.

Debreczen, 1897. aug. 4.

Gróf Dégenfeld József.

Felnőtt, valamint kiskoru dadogók és hebegők

tanítását

ugy helyből, mint vidékről elvállal a Bárány-utcai fitanító, d. e. 11—1-ig és d. u. 5—7-ig.

Megtámadhatlan kötvény.

„DORDRECHT”

50% nyereség-részesedés.

ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

Engedélyezve az 1873. november 10-án 21. sz. a. kelt királyi decretummal.

Magyarországi fiók: Budapest, V., Ferencz-József-tér 8.

Igazgató: Robitsek Henrik Ferencz.

A „Dordrecht” az egyedüli társaság, mely **törvényesen kötelezte magát, hogy magyarországi üzletének díjtartalékait magyar**

értékekben helyezi el.

Referenciák: Magyar általános hitelbank, Pesti magy. keresk. bank Budapesten.

Jutányos díjak.

Debreczeni vezérképviselő:

Fodor Jenő

Nagy-Várad-utca. Szikszay-ház.

Kedvező feltételek.

Tan- és nevelő-intézet

Rákos-Palotán.

Az intézet egy öt hold kiterjedésű parkban fekszik. Növendékek fölvételnek 4 elemi, 6 polgári, 8 gimnásiumi osztályba. Az elemi, polgári és a négy alsó gimnásiumi osztályok a nyilvánosság jogával vannak felruházva. A gimnásium négy felső osztályába járó tanulók is alapos oktatásban részesülnek és mint magántanulók egy nyilvános főgimnásiumban tesznek vizsgát. A magyar, német, francia, latin nyelvek alapos tanítására különös súlyt fektetnek. A szellemi tehetségek fejlesztése mellett a test edzésére is kiváló gond fordítanak. Kötöny tanterv. Alapos oktatás és gondos felügyelet. Erőt adó jó táplálék. Kötöny viz. A növelői díj mérsékelt. Ismeretével (programmal) és bővebb felvilágosítással szívesen szolgál Rákos-Palotán (Budapest szomszédságában. Vasuti- post- és táviráda-állomás.

Wagner Manó,

igazgató, intézettelajdonos.

Az ezredéves országos kiállításon allami éremmel kitüntetve!

Magy. kir. szabadalmazott Leszih-féle

1. rendű kitüntetések

Victoria-terményrost

LESZIH MIKSA utódai
SZILÁGYI és DISKANT gépgyára és gazdasági gépraktára
MISKOLCZON, Leszih-féle ház. (Alapított 1863. évben.)

Ajánlja saját készítésű különféle nagyságu és szerkezetű m. kir. szabadalmazott LESZIH-féle „VICTORIA” terményrostaít, kombinálva székölővel vagy anélkül, elismert szőlőmorszóit, legjobb és legerősebb szerkezetű borsajtóit, viaszajtóit, kútszivattyúit; legújabb szerkezetű egyes és ket-

tős okóit. Howard-féle acélszörnyőit, cséplőgép trieur stb gazdasági gépeit. Raktáron tartjuk Hofherr és Schrantz világhírű elismert kütöny gazdasági gépeit. Szakszerű és közvetlen saját vezetésünk alatt készítünk s elvállalunk mindenféle gyári berendezést, különösen mű és simaörlésű malmok felszerelését, malomgépek készítését, hongerek készítését, rovátkolását, mindenféle malomszerszámokat; petroleum-, gőz- és benzinfelszereléseket. Cséplésre ajánlunk legalkalmasabb, legolcsóbb és tűzmentes BENZINKOMOBILOKAT.

A Prágai rosták versenyén legelső és legmagasabb kitüntetést „VICTORIA” terményrostaít nyerte!

Kifejező nyomás 6000 kg.

Könnyű és kecses leg- Kifejező nyomás 6000 kg.

Nyomatott Hoffman és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.